

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

2. Невідомий лист Миколи Лисенка

Денис Свірський, Світлана Буравченкова
Національний університет харчових технологій

Вступ : У 2004 році видавництвом «Музична Україна» було здійснене найбільш повне видання епістолярної спадщини Миколи Віталійовича Лисенка (більше 550 листів). Але значна частина лисенківського листування (в першу чергу та, яка знаходиться поза межами України) досі не опублікована і майже невідома навіть фахівцям-лисенокознавцям. Як нещодавно з'ясувалось, чотири невідомі листи М.Лисенка, написані в період між 1900 – 1904 рр. до Варвари Іванівни Ясевич, зберігаються в Рукописному відділі Пушкінського Дому в Санкт-Петербурзі.

Матеріали та методи: При дослідженні найбільш повного видання епістолярної спадщини Миколи Віталійовича Лисенка використовувались методи аналізу та узагальнення, що допомогли виділити основні завдання дослідження, хронологічно проблемний, ретроспективний та порівняльний методи. Матеріали дослідження: епістолярна спадщина (550 листів), навчальні видання (посібники), енциклопедії.

Результати: Текст одного з цих листів, який ми, власне, і оприлюднюємо, є яскравим свідченням щирих і дружніх взаємин М.Лисенка з родиною видатного українського історика і громадського діяча Володимира Боніфатійовича Антоновича (1834-1905), турботи композитора про долю його сина Дмитра.

Дмитро Антонович (1877-1945) відомий, в першу чергу, як український революціонер (засновник Революційної української партії), один із чільних провідників Центральної Ради, перший міністр морських справ України. Водночас видатний історик української культури, мистецтва і театру, засновник і ректор Українського

вільного університету у Відні і Празі, автор численних наукових праць, у тому числі цікавих розвідок про творчість Миколи Лисенка та Дмитра Бортнянського.

Звертаючись до біографії цієї видатної особистості, ми ознайомилися з опублікованою в першому томі «Енциклопедії сучасної України» статтею В.А.Короткого «Антонович Дмитро Володимирович», в якій стверджується, що матір'ю Дмитра Антоновича була Катерина Антонович-Мельник (1859-1942), - друга дружина Володимира Антоновича. В енциклопедичній статті про неї аналогічну думку висловлює також Сьомочкіна-Рижко О.М.

Але ж у наведеному листі М.Лисенка ясно сказано: «Вл.Бон. і Варв.Ів. надзвичайно Вам дякують за сина». А Варвара Іванівна – це перша дружина Володимира Боніфатійовича Варвара Іванівна Антонович (1840-1901). Отже Дмитро – це син Варвари Іванівни, а не Катерини Миколаївни. Це, власне, підтверджується ще одним лисенківським листом від 1 жовтня 1901 р. до Бориса Познанського: «Варвара Іванівна наразі в Харкові, піклується за сина Муху (*так в родині називали Дмитра*) перед Урядом університетським, щоб прийняли його, бо на всі просьби відмовляють».

Що стосується ще однієї особистості, яка згадується в листі під криптонімом Ал.Ів., то, на наше глибоке переконання, це відомий меценат української культури, близький знайомий М.Лисенка, Є.Чикаленка, І.Пулля, І.Нечуя-Левицького, один з організаторів Санкт-Петербурзької української громади Олександр Іванович Бородай (1844-1914). Його фантастична біографія теж потребує більш детального дослідження. Саме сестра О.Бородая Варвара Іванівна Ясевич і є адресатом М.Лисенка.

Висновки: Отже, загалом, лист надзвичайно цікавий, дещо для наших сучасників загадковий і потребує подальшого вивчення. Адже в біографії такого велетня української культури як Микола Лисенко залишається ще багато «білих плям».

Література

1. *Енциклопедія сучасної України*, Том 1, Київ, 2001, с.581.
2. *Культурологія: теорія та історія культури*. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп./За ред. І.І. Тюрменко. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.
3. *М.В.Лисенко, Листи*. В-во “Мистецтво”, К., 1964, с.340.